

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Дашкевича Сергія Ігоровича на тему
«Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти»
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08-Право
за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дослідження. Судова влада є однією з трьох гілок державної влади, яка відіграє ключову роль у забезпеченні верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, а також у підтримці правопорядку та справедливості в суспільстві. Ефективне функціонування судової системи безпосередньо залежить від порядку зайняття посади судді, який повинен відповідати високим стандартам прозорості, об'єктивності та незалежності.

Порядок зайняття посади судді включає в себе сукупність адміністративно-правових норм і процедур, які регулюють процес відбору, призначення та професійного розвитку суддів. Ці аспекти є надзвичайно важливими для забезпечення добору висококваліфікованих, незалежних та неупереджених суддів. Адміністративно-правові механізми повинні гарантувати, що судді призначаються на посади на основі об'єктивних критеріїв, що включають професійні знання, моральні якості та доброчесність.

В сучасних умовах розвитку правової держави та європейської інтеграції України, питання вдосконалення порядку зайняття посади судді стає все більш актуальним і потребує уваги як з боку науковців і дослідників, так і з боку практиків із галузі адміністративного права.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота виявляє системний підхід до предмета дослідження. Загальна структура рукопису, який запропонував автора, має належне обґрунтування та відповідає стандартам класичного наукового підходу. Подання основного змісту роботи відрізняється логічністю та послідовністю, орієнтованими на досягнення визначеної мети та вирішення поставлених завдань.

Можна стверджувати, що реалізація визначених завдань дозволила автору досягнути мети дослідження, яка полягає у комплексному аналізі адміністративно-правових аспектів порядку зайняття посади суддів України і вивчення досвіду інших держав з огляду на можливість імплементації їх позитивного досвіду у цій сфері. Цьому сприяло виважене та кваліфіковане формування методологічної основи дисертації.

Обґрунтованість наукових положень дисертаційної роботи та достовірність одержаних результатів підтверджені комплексним використанням різноманітних методів дослідження, що дало змогу якісно проаналізувати зміст стадій процедури добору кандидатів на посаду судді в ретроспективному та перспективному плані. Дисертантом висловлено низку слушних рекомендацій, які відзначаються новизною щодо удосконалення порядку і процедур зайняття посади судді, серед яких пропозиція внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, спрямованих на скорочення строків розгляду спорів з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та Вищою радою правосуддя, які виникли в процесі проходження кандидатами конкурсних суддівських процедур. Отже, з повним правом можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і в запропонованому вирішенні наукового завдання. Дисертаційна робота має завершену форму, логічно послідовна, виконана творчо і грамотно.

Окремо слід відмітити прискіпливий та виважений підхід дисертанта до вивчення теоретичних джерел, детальний аналіз кожного наукового поняття та терміну з огляду на різні позиції, формування власних висновків та позицій, що свідчить про комплексний науковий підхід до досліджуваних явищ. Зокрема, доведено необхідність використання у дисертації науково-практичних рекомендацій щодо порядку зайняття посади судді в окремих зарубіжних країнах, що надасть змогу визначити основні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення професійного добору суддів в Україні.

Сергій Дашкевич переконливо демонструє аналітичний стиль мислення, здібність робити самостійні висновки, критично оцінювати досягнуте в науці,

узагальнювати різні підходи до теоретично складних питань, що розглядаються в дисертації. Обґрунтовано, що процес становлення незалежної судової влади супроводжувався реформуванням та постійним удосконаленням підходів до формування суддівського корпусу та підвищення професійного рівня суддів. Відправною точкою у цьому процесі є міжнародні та європейські стандарти, які встановлюють професійно-етичні вимоги до посади судді та є інструментом для забезпечення незалежності судової системи та об'єктивності суддів, гарантуючи найвищий рівень професійної компетентності суддів. Не можна не погодитись із висновками дисертанта з приводу доцільності поділу стандартів щодо добору та призначення суддів на дві групи: міжнародні стандарти та європейські стандарти.

Заслуговують на підтримку висновки дисертанта про те, що головною передумовою становлення ефективної системи правосуддя є насамперед компетентні та добросовісні судді. Оцінка компетентності суддів вимагає структурованого уніфікованого підходу та чіткої об'єктивності, що виступає гарантією забезпечення дотримання принципу єдиності статусу суддів.

З огляду на вище сказане є усі підстави вважати, що дисертаційна робота Сергія Дашкевича є одним з перших, досить успішних кроків, спрямованих на заповнення існуючих прогалин у національних наукових дослідженнях, присвячених актуальним проблемам комплексного дослідження вимог до кандидатів на посаду судді.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає насамперед у тому, що представлене дослідження є одним з небагатьох у вітчизняній науці комплексним дослідженням вимог до кандидатів на посаду судді в контексті національної адміністративної правової доктрини.

Сформульовані за результатами дослідження висновки та пропозиції автора є достатньо обґрунтованими і становлять вагомий особистий внесок здобувача у дослідження проблеми добору суддів у адміністративному праві України. Слід зауважити, що основну частину винесених на захист положень наукової новизни являють собою висновки та пропозиції, які обґрунтовані

здобувачем вперше. У свою чергу інші положення удосконалюють раніше обґрунтовані наукові позиції та посилюють їх аргументацію.

Найбільш суттєвими і важливими здобутками, що одержані Сергієм Дашкевичем особисто і характеризують новизну його дисертації, є наступні: запропоновано адміністративно-правове забезпечення професійного добору суддів в Україні розуміти як цілісну систему правових та організаційних заходів і процедур, що регулюють процес відбору та призначення суддів задля забезпечення незалежності, об'єктивності та високої кваліфікації і моральної чесності суддів; виокремлено характерні ознаки стадій(етапів)добору як адміністративної процедури та удосконалено положення про доцільність збереження гендерного балансу для забезпечення рівної представленості чоловіків і жінок серед суддів, а також в комісіях, що займаються відбором суддів.

У дисертації Дашкевича С.І. є також інші вагомі та достатньо обґрунтовані теоретичні положення і пропозиції до чинного законодавства, які засвідчують достатньо високий науковий рівень проведеного дослідження та досягнення автором поставлених завдань і мети.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертації викладено у 9 публікаціях, з них: 4 статті опубліковано у фахових наукових виданнях України, 1 – в міжнародному періодичному фаховому науково-практичному - правовому виданні, 4 – у збірниках матеріалів та конференцій. Аналізуючи тематику і зміст праць Сергія Дашкевича, констатуємо, що всі вони повною мірою відображають результати дослідження.

Практичне значення отриманих результатів. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи Сергія Дашкевича полягає у тому, що сформульовані у дисертаційному дослідженні теоретичні положення, висновки та пропозиції, орієнтовані на вирішення конкретних завдань, що ставляться практикою, а також потребами забезпечення ефективного аналізу добору як процедури заповнення вакантних посад суддів такими кандидатами, котрі успішно пройшли всі етапи відбору, перевірки, навчання і призначення,

відповідають визначеним у законодавстві вимогам Крім того, результати дисертаційного дослідження можуть бути впровадженні як у нормотворчу діяльність, так і у навчальний процес.

Висновки, отримані у дисертаційній роботі, можуть знайти практичне застосування в діяльності державних органів для оптимізації судової гілки влади і порядку та здійснення взаємодії з органами публічної влади.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації. Однак, як і при дослідженні будь-якої достатньо складної і нової теоретичної проблеми, у зазначеній дисертації є спірні, неузгоджені і недостатньо обґрунтовані положення, які можуть стати підґрунтям для наступної наукової дискусії і звісно, насамперед, напрямами подальшої розробки даної проблеми. В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, слід вказати і на певні його дискусійні моменти, зокрема:

1. В підпункті 1.4. дисертант розглянув добросовісність та компетентність як основні критерії відбору кандидатів на посаду судді. Зазначено, що добросовісність є важливою моральною якістю, яка включає чесність, порядність, моральну стійкість та відданість професійним етичним стандартам. Проте, проблема полягає в тому, що добросовісність важко кількісно виміряти та оцінити об'єктивно. Відсутність чітких критеріїв для визначення добросовісності може призводити до суб'єктивних оцінок та упередженості в процесі відбору суддів. Виходячи з цього, доцільно було б додатково проаналізувати вплив зовнішніх факторів: політичний вплив та корупцію, соціальний та економічний тиск, недостатнє залучення громадських організацій тощо.

2. У підпункті 3.1. розглянуті міжнародно-правові стандарти професійної підготовки та добору суддів. Логіка автора абсолютно зрозуміла, проте доречно було б висвітлити додатково механізм міжнародного моніторингу та оцінки процесу професійної підготовки та добору суддів. У багатьох країнах відсутні належні механізми моніторингу та оцінки, що ускладнює виявлення та усунення проблем і недоліків у цій сфері.

3. На ст.75 дисертаційної роботи йдеться про належну увагу підготовці програм для постійного підвищення кваліфікації професійних суддів, а також

встановлення періодичності їх обов'язкового навчання з метою їх професійного зростання. Доцільно було б розглянути напрями та механізми для підготовки та підвищення кваліфікації суддів, зокрема спеціалізовані навчальні заклади та центри, обов'язкові програми підвищення кваліфікації, семінари та тренінги, Інтернет-ресурси та дистанційне навчання тощо.

Загальна оцінка дисертації. Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, що сформульовані у дисертації, відповідно до вимог до такого типу робіт, достатньо повно викладені в авторефераті та відображені в опублікованих працях дисертанта, дають можливість науковій спільноті оцінити здобутки дисертанта та сформулювати уявлення про хід та розвиток наукової думки, їх оригінальність, новизну та індивідуальність.

Дисертація Дашкевича Сергія Ігоровича на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти» є такою, що відповідає положенням Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31 травня 2019 р.).

З огляду на вищевказане, вважаю, що дисертація на тему «Порядок зайняття посади судді: адміністративно-правові аспекти» є завершеною науковою працею і містить нові науково-обґрунтовані результати, а її автор – Дашкевич Сергій Ігорович – заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії права та
конституціоналізму
Західноукраїнського
національного університету

Тетяна ДРАКОХРУСТ
Завідувачка загального відділу